

TORONTÁI

Ára 1 Din	Szerkesztőség és kiadóhivatal: Vel Bečkerek, Obiljeva (Zápolya) u. 1	POLITIKAI ÉS TÁRSADALMI NAPILAP	Az előfizetés ára:		Ára 1 Din
	Telefonszámok: Szerkesztőség 281 Kiadóhivatal 21 Sürgőnycim: Torontál, Veliki Bečkerek		Felelős szerkesztő: Dr. MARA JENŐ	Egész évre . 300 D Negyedévre . 75 D Félévre . . . 150 D Havonta . . . 25 D	

Viharfelhők.

Amióta a különböző békeszerződések a megrázott és megtépett Európa békéjét újból hivatalosan helyreállították, azóta az elmúlt háború réme már csak felve és félszegen látogat el egykori tobzódása színhegyére. De valahányszor újból felüti a fejét, a sokat tapasztalt Európa idegesen összerázkodik, hiszen a tegnapi apokaliptikus emléke még ott él az emberiség lelkében és az elfáradt, meggyötört emberiség végre békét akar, igazi, termékeny, munkát és nyugalmat jelentő békét.

Akik a szerződések rendező erejében bizakodtak, ma kiábrándultan látják, hogy azok teoretikus szelleménél hatékonyabb az erőszak politikája, az a politika, amely annak idején lángba borította az egész világot. Az erőszak politikája érvényesül a fiúmei legújabb események kapcsán is, bár Giardinó tábornok tetszetős szavak mezébe öltözteti Plume megszállásának tényét, amikor azt hangoztatja, hogy Olaszország nem kíván a nemzetközi szerződésekkel szembehelyezkedni és hogy célja csak a rend, a munka s a fegyelem helyreállítása. De ennek az állítólagos célnak az elérésére hadsereget mozgósít, holott a rend védelme néhány erős puská segítségével is megvalósítható, és a rendet hirdető tábornok bevonulását fasista csapatok lelkes hurrázása és annexiót követelő felvonulása kíséri. Olaszország kezét a kard markolatán nyugtatja, holott a rapallói szerződés ezt a kérdést is a béke s a kölcsönös megértés jegyében kívánja rendezni. A mi fiatal államunk békét akar, a béke szellemét irányítja minden lépését és rendithetetlenül hisz benne, hogy az igazság és jog erősebbnek fog bizonyulni a tulajdonról jövő harc lármájánál.

Ugyanakkor Bulgária felől borul be a külpolitika horizontja és nyugtalanító hírek arról szólnak, hogy ez az örökké forrongó, örökké eselészövő ország — idegen buzdításra, vagy saját akarataiból — támadásra készül országunk ellen. A nési egyezmény ebben a kérdésben is a jog fegyverét a mi kezünkbe tette le és a legújabb híradások szerint a kormány, a béke védelmében a szükséghez képest érvényt is fog szerezni ezeknek a megállapodásoknak. De itt is jellemző az a szellem, amely a szerződésben lefektetett békés rendezés helyett az erőszak fegyveréhez nyul, amely nem tanult a multból, amely nem tudja és nem akarja megbeesülni a béke áldását, amely fejlődés és virágzás helyett a pusztulás átkán keresztül akar a jobb jövő felé közeledni.

Keleten és nyugaton újból viharfelhők gyülekeznek az ország fölé, mint ahogy egész Európa egén még most is mindenütt sötét vándorfel-

hők szállnak s a kéklő égből mosolygó derűje még ma is csak elvéve ragyog egy-egy ország felett. A sacro egoismo jelszava Olaszországból indult ki és amint látszik, hódító utra indul az egész világon, tette sarkalva az elvakult nacionalizmus

féktelen mohóságát, felborítással fenyegetve a vértenger árán kiküzdött békét. Ezt a vérrel megszentelt békét kell megvédeni: a jog és igazság erős fegyverével, mert csak ilyképp védhető az emberiség nyugalma és szebb jövője.

Megkezdí munkáját a szkupstina

Az ellenzék információkat követel.

— A „Torontál” beogradi munkatársának telefonjelentése. —

Beograd, szept. 19.

A szkupstina nagy nyári szünete a tegnapi nappal véget ért. A képviselők, akik végig kihasználták a parlament pihenőt, visszatértek Beogradba, hogy újra bekapcsolódjanak az országos politika intézésébe. A szkupstina épületére kitézőtt fekete táblán az elnökség hirdetésméne jelzi, hogy a nemzetgyűlés esüörtök délelőtt újra összeül, hogy folytassa félbeszakított munkáját. A demokrata-klub szerdán délelőtt teljes ülést tartott, hogy még a szkupstina megnyitása előtt megtárgyalja az eseményeket, amelyekből kifolyólag harcot szándékozik indítani a kormány ellen.

Megbízható értesülések szerint az ellenzék még az eddiginél is hevesebb harcra készül. Az első offenzívája az lesz, hogy beszámolót kér a kormány eddigi ténykedéseiről, különösen a Radics kérdésre vonatkozólag.

Az utóbbi időben, mint ismeretes, nagy események játszódtak le. A görög-olasz konfliktus, Korfu megszállása, a fiúmei kérdés, a szalonkij szerb kikötő ügye, mind olyan prob-

lémát képeznek, amely az ország népét közlelről érdeklí s így fontos, hogy az információk a legilletéke-szebb forrásból eredjenek.

Zavaros atmoszférát teremtenek a bolgár határról érkező nyugtalanító hírek is. A bolgár komitási csapatok caribródi jelentések szerint ez alkalommal nagyobb arányú akcióra készülnek s csak a kínálózó kedvező pillanatot várják, hogy az SHS állam területére betörjenek. Az ellenzék nagy sulyt helyez erre az ügyre és precíz választ követel a kormánytól, hogy milyen ellenintézkedést tett a kormány.

Egyes politikai körökben elterjedt hírek arról számolnak be, hogy a szkupstina ezuttal csak rövid életű lesz, mert a kormány csak a terepet készíti elő az új választásokhoz, utána pedig benyújtja lemondását. A kormányhoz közel álló körök állítása szerint, az új választások kiírására nincs szükség, mert amugyis feltétlenül megbízható többséggel rendelkezik a kormány a parlamentben.

A magyar belföldi kölesön.

A „Torontál” tudósítójának távirata.

Budapest, szept. 19.

Az Est a kormányhoz közel álló helyről közli, hogy Genfben a magyar kölesön kilátása nagyon kedvezőek, de a kölesön perfektuálása hosszabb időt vesz igénybe, mint ahogy gondolták.

Mivel a sikerben bizni lehet, azzal a gondolattal foglalkoznak, hogy egy százötven—kétszáz millió aranykoronáról szóló belföldi kölesönt vesznek fel, ami öt—hatszáz milliárd papirkoronát tenne ki.

Üldözték a demokrata-pártot.

— Beogradi tudósítónk jelentése. —

Beograd, szept. 19.

A demokrata-klub tegnap délelőtt Davidovity Ljuba és Pribicsevity Szvetozar részvétele mellett ülést tartott, amelyen megvitatta a parlamenti szünet alatti eseményeket. Az ülés szónokai különösen azt hangsúlyozták, hogy a községi választások ideje alatt a hatóságok üldözték a pártot.

A klub elhatározta, hogy ugy ebben az ügyben, mint a fiúmei kérdésben interpellációt intéz a kormányhoz.

TÖZSDE

Szeptember 19

Beograd. (Zárlat.) London 425, Páris 539, Newyork 93, Genf 1652, Szaloniki 163, Milano 41070, Prága 279, Berlin 068, Wien 0131, Bukarest 43, Budapest 053, Amsterdam 3630-60, Bruxelles 450.

Zürch. (Zárlat.) Newyork 556 és fél, London 2569 és fél, Páris 3305, Milano 2505, Prága 1698, Wien 00080, Budapest 00312 és fél, Beograd 610, Bukarest 252 és fél, Varsó 00020, Berlin 0000003, Szófia 535.

Budapest. (Zárlat.) Wien 2770—2990, Berlin 0015—0025.

Németország végtusája a letért.

A „Torontál” tudósítójának távirata.

Berlin, szept. 19.

A devizapiacon a legteljesebb a zürzavar. Poincaré beszéde és a belpolitikai helyzet kiéleződése pánikot okozott. A devizákban fantasztikus számok vannak, így például egy dollár az eddigi kétszázmillió helyett háromszázötven millió, a font egy egész négytized milliárd márkába kerül. A marka kétségtelesen a rubel alá esett. A helyzet élénken emlékeztet a Cuno-kormány utolsó napjaira.

Poincaré fennhéjázó beszéde általános esüggedést okozott az egész birodalomban úgy az iparosok, mint a földművesség körében.

Berlin békétlenkedik a növekedő drágaság miatt. A munkások, hivatalnokok végső kétségbeesésükben általános sztrájkot akarnak proklamálni. Ez fogja megadni a német birodalomnak alighanem az utolsó lökést. A zavarokat a kommunisták ügyesen kihasználják a maguk céljaira, de a nacionalisták erősen szervezkednek.

Az egész országban az eddigi passzív reszisztenciára való törekvést általános esüggedés váltotta föl. Az éhezö tömegek fölkeresik a földbirtokokat és erőhatalommal szerzik meg az élelmiszert. A nagybirtokosok gépfegyverekkel, éjjeli fényzórókkal védekeznek ellenük.

Lörschban a sztrájkoló munkások a drótkerítéssel körülvett állami épületeket akarták ostrommal bevenni.

Plauenben a proletárok és a nacionalisták közt heves összeütközés volt. Brémában óriási mérvű tüntetések voltak.

A német birodalomban ma a halálozási szám három százalékkal nagyobb, mint a születések száma.

A kormány a helyzetet szanálendő, a következő devizarendeleten dolgozik. Egyelőre három fizetési eszköz volna. Először a törvényes fizetési eszközül szolgáló és tárgyi értékkel fedezett bankjegy. Másodsor a váltópénz gyanant szereplő eddigi papírmárka. Harmadszor az arany- és devizafedezett aranypénzjegy, mely csak nagyobb forgalomban szerepelne.

Ez az átmeneti állapot három-négy hónapig tartana, amíg végleg bevezetnék az aranybankjegyet.

Még Hollandiában sem boldogok az emberek.

A „Torontál” tudósítójának távirata.

Hága, szept. 19.

A hollandiai fascistapárt falragasztott tétetett ki máma, amelyben követelik a kormány lemondását, a parlament felosztatását és egy direktórium kinevezését a spanyolországi mintára.

Rövid táviratok.

A „Torontál” tudósítójának távirata

Madrid, szept. 19.

A legfelsőbb katonai és tengerészeti tanács csatlakozott a katonai párt mozgalmához.

Páris, szept. 19.

Havas jelent, hogy Baldwin ma megérkezett Párisba, hogy Poincaréval tárgyaljon.

Budapest, szept. 19.

Apponyi az amerikai egyetemek felkérésére Amerika nagyobb városában Európa politikai és gazdasági helyzetéről fog előadásokat tartani. Apponyi ma utazott el és mintegy két hónapig lesz Amerikában.

Berlin, szept. 19.

Fellinger, a devizaigénybevétel dik-tátora, Berlin területén devizaraz-ziát rendelt el, amely tekintélyes összegű külföldi valuták elkobzását eredményezte.

Genf, szept. 19.

Bethlen Genfben várja be a döntést a magyar kérdésben, amely a Népszövetség és a jóvátételi bizottság között küszöbön áll.

Páris, szept. 19.

Bretagne félszigetén husz másodpercig tartó rendkívül heves földrengés volt.

Sirakuzában és Maltában ugyan- csak hosszantartó földremléseket ész- lelték, amelyek az épületekben je- lentékeny kárt okoztak.

Hadüzenet a korai züllésnek.

Állandóan razzitát tartanak. — El- járás a fiatal korcsmázók ellen.

Beckerek, szept. 20.

A háboru, öt évig tartó minden borzalmasságával, talán semmiben sem tett nagyobb kárt, mint a jövő, megalapozására hivatott ifjúság- ban. A beteg és korhardt világ- féltekén az ifjúság képezi a legna- gyobb kincsét, az egyetlen remény- sugarat, az egyedüli vigaszt, ame- lyet becézni, óvni, féltetni kell, hogy az új ösvényeken egészséges testtel ép lélekkel tegye meg a haladás nagy útját, amelyen eddig vissza- felé sietett a mult nemzedék.

Annál elszomorítóbb, hogy az if- júságot nagyon is megméltelyezte a háboru alatti beteges szellem. A hrá- nyos szülői felügyelet, a meglazult tanári ellenőrzés folytán pedig mindinkább hajlik az egészségtelen klengésekre, amelyek a korai korcs- mázásban, cigarettázásban és alko- hols italok fogyasztásában, nyil- vánulnak meg. A kávéházakban, korcsmákban, sőt nem egyszer az éjszakai mulatóhelyeken is a fiata- lok viszik a hangos szót s nem egy- szer ők a rendezői a hajnalig tartó dorbézolásoknak.

Az ifjúság züllése már oly mére- teket öltött, hogy a rendőrség figyel- mét is magára vonta. A rendőrfőka- pitány most erélyes kézzel rendet kíván teremteni e téren is. Állandó razzitákat tartat, mely alkalommal a kávéházakból, korcsmákból eltá- volítják a nem odaváló fiatalokat. Ily szigorú eszközök mellett az ak- cióknak, rövidesen meg lesz az örven- detes eredménye, eltűnnek a nyilvá- nos helyekről az éjszakai szánalmas, becsült arcu, beteges tekintetű áldo- zatai. A rendőrfőkapitány helyes in- tézkedése a szülők körében is bizo- nyára osztatlan helyeslésre fog ta- lálni.

Fiume Olaszországé — mondja Mussolini.

— A „Torontál” beogradi munkatársának telefonjelentése. —

Beograd, szept. 19.

Tegnap délelőtt a minisztertanács ülést tartott, amelyen megvitatták a belpolitikai helyzetet és a szkup- stina működésére vonatkozó kér- déseket.

Mint ismeretes, Mussolini levelet küldött Pasitynak, amelyre a mi- nisztertanács keddi ülésén szöve- gezte meg a választ. A feleletet egy magasrangú külügyminiszteriumi

tisztviselő vitte Rómába, ahol sze- mélyesen fogja átadni Mussolininek.

Az új olasz javaslat — meg- bízható hírek szerint — úgy szót, hogy Fiume hátsó területét, a Baross- és Delta-kikötőt az SHS állam kapja, Fiume azonban olasz fennhatóság alá kerül és olasz területként számít.

A kormány válaszárol még nin- csenek pontos értesülések.

A szép özvegy tragédiája.

Lepergett a szerelmi dráma utolsó felvonása.

— A „Torontál” tudósítójától. —

Panesevo, szept. 20.

A múlt év júniusában érdekes hát- terű gyilkosság történt a torontál- megyei Uzdin községben. Szófia Olgát, a fals legszebb özvegy asz- szonyát ismeretlen tettes az ablakon keresztül agyonlőtte. A gyilkos utá- ni nyomozás hosszú ideig meddő maradt és gyors kézrekerítése me- rőben lehetetlennek látszott, mivel jóformán nem volt semmi pozitív nyom, melyen a vizsgálat elindul- hatott volna s az egyedüli körülmé- ny, ami számításba jöhetett, a község legénytársadalmának örült féltékenykedése, amiből kizárólag arra lehetett következtetni, hogy a szép özvegy mellőzöttjei között kell keresni a tettest.

Ebből a feltevésből indult ki a nyomozás, amely néhány napon be- lül váratlanul enredményre is veze- tett. A nyomozó hatóság alapos gya- nuokok alapján letartóztatta Frencz György és Frencz Petrus, akik a ke- resztkérdések sulya alatt megtör- tek és bevallották tettüket.

Az idősebbik Frencz, a huszonhá- rom éves Péter, a kérdéses estén ma- gához vette az öccse utján vásárolt revolvert és Györggyel együtt el- ment az özvegy háza elé. Szófia Ol- ga úgy látszott, hogy nyugvóra tért, mert az utcai szoba, amelyben aludt sötét volt. Frencz Péter erre meg- kopogtatta az ablakot és megvárta, hogy az özvegy ablakot nyisson. Szófia Olga tényleg felkelt s mitsem sejtve gyertyát gyújtott. A gyilkos ezt a pillanatot felhasználta, meg- huzta a ravaszt, a revolver azonban csütörtököt mondott, mert a zárját elfelejtette kinyitni. Az ifjabb Frencz átlátta a helyzet kritikuss vol- tát, gyorsan odaugrott és kinyitotta a závárt. A következő szempillantás alatt három lövés dördült el, amely Szófia Olgát megölte.

A testvérek, vallomásuk szerint, azért követték el a gyilkosságot, mert nős létükre, fájt nekik, hogy az özvegy nem fogadta el többször felajánlott szerelmüket. Még inkább haragra lobbantak, amikor megtud- ták, hogy a csodásan szép asszony mást tüntetett ki kegyeivel. A két szerelmes családapa ezt a csapást már nem tudta elviselni és elhatá- rozta, hogy megölik a kegyetlen szü- vi Olgát.

A gyilkosság után néhány nappal váratlan fordulat állott be a nagy port felvert bűnygyben, amennyiben letartóztatták Nikola Ilia községi bíró, akiről bebizonyosodott, hogy a két testvér szándékáról előzetesen

tudott s a csendőrséget munkájában szándékosan félrevezette.

A bonyolult bűnygyben tegnap tartott főtárgyalást a panesevói ki- rályi törvényszék büntető tanácsa. A vádlottak kihallgatása után sorra vették a tanukat, akik egy és más mellékkörülményről adtak felvilá- gosítást. A tárgyalás bizonyító ré- szének befejezése előtt az egyik vé- dő újabb tanuk kihallgatását kérte. A bíróság a kérelemnek rövid ta- nácskozás után helyt adott s a tár- gyalás folytatását október másodi- kára tűzte ki.

Egy magyar kommu- nistavezér telepet alapít Braziliában.

Garbai 300 emigránst adott el a brazíliai kormánynak.

— A „Torontál” tudósítójától. —

Wien, szept. 19.

A magyar tanácsköztársaság volt elnöke, Garbai Sándor felcsapott — rabszolgakereskedőnek. Wien ma- gnyarnyelvű újságjában néhány hét óta apró közlemények jelennek meg „A kivándorlókhöz” címen. Ezek a kis hírek a kivándorolni készülőket hol türelmre intették, hol pedig a bécsi Victoria kávéházban való je- lentkezésre szólította fel. A Stift- gasszeban lévő Victoria kávéház a Garbai féle radikális független szo- ciáldemokrata emigráns frakció gyü- lekező helye. Ez a körülmény arra engedett következtetni, hogy a ki- vándorlási akcióhoz a Garbai-cso- portnak valami köze kell, hogy legyen. Utána jártunk tehát az ügy- nek és megállapítottuk, hogy a Gar- bai-féle emigráns-csoport tényleg kivándorlási akciót szervez. Garbai Sándor, a magyar tanácsköztársaság volt elnöke ugyanis a legnagyobb titokban igen különös módon akarja az emigráns kérdést elintézni. Né- hány hónap előtt összeköttetésbe lépett az olcsó munkaerőt kereső brazíliai kormánnyal és felajánlotta ennek, hogy a magyar emigránsok- kat kitelepíti Braziliába. A brazíliai kormány Garbai ajánlatát elfogadta és a szerződést vele megkötötte, utasította a wieni követséget, hogy állítson ki utleveleket a Garbai-féle emigránsoknak és a hároméves rab- szolgamunkára való kötelezvény aláírása után szolgáltatassa ki nekik az ingyen hajójegyet. Garbainak rövidesen sikerült csábító ígéretek- kel 300 magyar emigránst toborozni az ekszpedíció céljaira. Ezek az emigránsok az ígéretektől elkápráz- tatva már hetek óta szövik brazíliai terveiket és a Victoria kávéházban papirosan máris megalapították a legújabb brazíliai kolóniát, a magyar Új-Budapestet.

Még e héten Garbai vezetésével

utra kelnek és nem is tudják, hogy legnagyobb részükre a halál vár künn. A brazíliai kormány és Garbai Sándor szerződése szerint ugyanis ezeknek a szerencsétlen emberek- nek három éven át rabszolgamunkát kell végezniük, hogy ledolgozzák a kiszállítás hitelezett költségét. Aki tudja, hogy mit jelent a délamerikai klíma alatt plantage-munkát végezni, az tisztában van azzal, hogy ezt európai ember nem bírja ki. Még a négerék és a kínai kulik sem haj- landók éhberért és természetben való élelmezésért — naponként néhány deka rizs, kukoricaszertü kenyérliszt és egy marék bab, amelyet a munká- soknak kell megfőzni — erre a gyil- kos munkára leszerződni. Így tehát a brazíliai kormány már évek óta elárasztja Európa tönkrement államait kivándorlási hiénákkal, akik ingyen hajójegy ellenében, csábító ígéretekkel próbálkoznak rabszolgá- kat szállítani a brazíliai plantage- munkára.

HIREK

Ilana román hercegnő Beograd- ban. Beogradból jelentik: Ilana román hercegnő tegnap este expresz- vonaton Beogradba érkezett. Az állomáson a beogradi román követ és felesége, a királyné egyik udvar- hölgye és Dimitrijevity alezredes fogadta. A hercegnő édesanyjával Mária román királynéval a keresz- telő napjáig marad Beogradban.

A mozdonyvezetők kongresszusa. Beogradból jelentik: Az ország te- rületén dolgozó mozdonyvezetők szeptember 21-től 23 ig kongresszust tartanak Beogradban. A kongresz- szuson megvitadják a szlovéniai vasutassztrájk ügyét is.

A szenzáció erejével fog hatni Kramer Imre vasárnapi hangverse- nye, amely iránt városszerte nagy az érdeklődés. A fiatal művészről legutóbbi suboticeai hangversenye al- kalmából a Bácsmegeyi Napló ezt írta: „... Kramer Imre tünemé- nyes játéka elragadta a nagyszámu hallgatóságot. Minden apró részletre és fejtett szépségekre kiterjedt a figyelme. Meleg kantilenája, eszté- tikus vonókezelése, csipkés opicca- tói és folyton fejlődő originalis tó- nusa mély és igazi gyönyörűséget okozott hallgatóságának...” Kra- mer Imre becskereki hangversenyé- re igen dus és szép műsört állított össze, amely minden zeneértőt a leg- teljesebben ki fog elégiteni. A hang- versenyre a jegyek az Orient hang- versenyrodában jegyezhetőek elő.

A szerb nőegylet pátronusa. A becskereki szerb jótékony nőegylet pénteken ünnepli védasszonya, Kis- boldogasszonynak napját. Ez alka- lommal délelőtt 11 órakor kalács- szentelés lesz a központi gör. kel. templom udvarában.

Országos vásárok. Pancsevón szept- ember 20., 21. és 22-én, Bókán 22. és 23 án, Begejsvetidjuradon 29. és 30-án országos vásárt tar- tanak.

Jobb erkölcsöket... Beogradból jelentik: A beogradi rendőrség szü- goru razzitákat tart a varietétkben. A Music-halle bezáratása után a Palace- és Kaszinó-bár beszünteté- sére készül.

A vasut felemelte az utánvételi díjakat. A Službene Novine e hó 17. 212. száma hozza a vasutigazgatóság 9014-23. rendeletét, amely szerint az eddigi 3%-ot elővett összegek után felemeli 4%-ra, legalább 50 par. Eddig egy-egy küldeményre legfeljebb 300 dinár előleg lett adva, ezután a legmagasabb összeg 1000 dinár. Ez természetesen nem vonatkozik az utólag kifizetendő utánvételi összegekre, amely ezen rendelet szerint nem lett felemelve, tehát továbbra is 1% marad.

A pszihikai

formája változott meg az angyalcsinálásnak. Tegnap jelentették ugyanis, hogy az egyik torontálmegegyei községben magzatelhajtás büntette miatt a csendőrség két zugbábát tartóztatott le, akik a falubéli szegényben esett lányok bűnének nyomát tüntették el. A bűn nem új, és azelőtt is volt, de valahogy nagyon ritkábban esett meg, hogy lányok vették volna igénybe a zugtudós asszonyok művészetét. Inkább kikapós menyecskék vagy az egyke rettenetes divatja adott nekik működésre tág teret. Az utóbbi időben előfordult esetek minden esetre gondolkodóba kell, hogy ejtsék az embert. Itt semmi esetre sem lehet szó anyagiakról vagy szegényről, hanem tisztára a zuhlott erkölcsi viszonyok folytán előállott kéjelgésről, amely el akarja tüntetni a nyomokat. A meglazult társadalmi fegyelem, a korlátlanul szabados érintkezések, az érzelmekek forraló, buja táncok, mind-mind hozzájárulnak ahhoz, hogy a normális színvonal teljesen lesüllyedjék. Ha még hozzávesszük a féktelen élni vágyást és a megcsappant házassulandó férfiak számát, megkaptuk a kór teljes ismeretét. Pedig nem egyszerű agyrém követelni a nők házasság előtti tiszta életét, miután a nő és a férfi természete és testberendezése között olyan különbségek vannak, amik megkövetelik, hogy a nők tiszta életet éljenek, ha más miatt nem, már csak az utódok miatt is. A férfi nem monogám természet és bármit beszéljenek a költők, a természetrajz ellen nem lehet hadakozni — a nő monogám és annak kell maradnia. Az egyéni élet jogának — hangzatos frázisa nem vonható rá a nő nem életére, akármint beszél is néhány kótyagos nőapost. Ez egy frázis, amely többet árt azonban a nőknek, mint amennyit használhatna nekik — ha tényleg keresztül volna vihető.

Éjszakai támadás a Beogradska utcában. A Beogradska (Écskai) utcában lévő Potyka-féle vendéglőben Rephák József lingulái (szerémegegyei) lókupec egy asztalnál ivott Sztan Péterrel. Ez utóbbi éjjél körül kiment a vendéglőből és a kerítésen átmászott a szomszédos iskola-épületbe, hogy „szokás szerint” körülnézzen. Lépésének zajára előlépett az iskola épületében levő Kovács Ferenc, aki kérdőre vonta a furcsa módon odacseppent éjszakai látogatót. Sztan részegséget színlelve, támoynogni kezdett és szóltanul hagyta közeledni Kovácsot. Amikor közvetlenül a közelébe ért, zsebéből hirtelen egy baltát húzott elő s azonnal teljes erőből Kovács felé sújtott. A halálra rémült embernek szerencsére még volt annyi lélekjelenléte és félrerántotta a fejét. Így a balta a feje mellett csapott le és sértetlenül hagyta a kiszemelt áldozatot. Segélykáltására a lókupec ugyanazon uton, amelyen jött megugrott.

Elfogták Szabó Jóskát, aki megszökött volt a fogházból.

— A „Torontál” tudósítójától. —

Beeskerek, szept. 20.

Jelentette a „Torontál” néhány héttel ezelőtt, hogy a beeskerei ügyészség fogházból Bugár Salamon, aki a cukorgyári rablógyilkosságából kifolyólag 15 évi fegyházra volt ítélve, Szabó József többszörösen büntetett rab és Virág Miklós ugyancsak régi fogháztöltelék, egy vigyázatlan pillanatban megszököttek.

Bugár Salamon nem került kézre és valószínűnek kell venni, hogy már régen átszökött Romániába. Virág Miklós azonban szökése után néhány nap múlva kézrekerült és miután itt lejárt a büntetése, átadták a magyar hatóságoknak, amelyek valamilyen ügyből kifolyólag ugyancsak keresték már.

Egyedül Szabó József élvezte még az arany szabadságot, amelyet a fogházból való szökés nyújtott neki, de tegnapra aztán ő is kézrekerült. A Szabó után való nyomozás heteken keresztül folyt szakadatlanul, mert a vakmerő, mindenre elszánt fickót a csendőrség tulságosan jól ismerte ahhoz, hogy elhiggye neki azt, hogy szakít a multjával és jó utra tér.

Szabó József mindössze husz éves vézna alacsony természetű fiú, aki a husz éve dacára azonban az elkövetett bűnök egész légiójára tekinthet vissza. A köznép el is nevezte „kis Rózsa Sándornak”. Meglakta a váci javítóintézetet és amikor onnan „megjavítva” hazajött, a beeskerei

kofák réme lett. Aztán mindig nagyobb szabású dolgokba keveredett, míg végül tizenkét-tizenhárom betöréses lopás miatt került vizsgálati fogságba, ahonnan megszökött. A szökésben különben speciálista, mert már többször távozott el angolosan a fogház vendégszerető falai közül.

Szabó szökése az egész hivatalos apparátust mozgásba hozta, de hiába, mert a szökevénynek nyoma vészett. Végül aztán tegnap este hét órakor László Dániel esendőörmester és Ratalica Mihály esendőörkműlár beeskerei járók elfogták hosszas üldözés után Jankov Most (Jankahid) mellett a Bega partján a hírhedt betörőt. Szabónak, bármilyen furesán hangzik is, jelen esetben az üzleti becsületesség törte ki a nyakát. Szökése után ugyanis azonnal meghúzta magát Jankov Most község határában egy esőszkunyhó mellett, ahol a fogházban tanult mesterességét a kosárfonást kezdte üzni. Beesületes kereskedő volt. Miután neki a fűzvesző ingyenbe volt, hát csak a munkát számította és elég olesón. Ez valahogy fülébe jutott a hatósági embereknek, akik azzal a gyanuperrel éltek, hogy ez az olcós kosárakció, amelyet az ismeretlen iparos rendez, alighanem lopott kosarakból áll és kimentek kutatni és így került kézre Szabó József, aki ime megpróbált kartelen kívül dolgozni és — pechje volt.

Bulgária megrendszabályozza komitacsiát.

Beograd, szept. 19.

Szófiából jelentik: A bolgár kormány Rákity szófiái SHS követtel közölte, hogy minden intézkedést megtett a határon gyülekező komitacsi csapatok megrendszabályozására. A határt mindenfelé megerősíti és így lehetetlenné teszi a komitacsi kérezére hogy SHS területre hatolhassanak.

Antifeminizmus.

Irta: Quintus.

A háborúelőtti világjavító eszmemozgalmak közül talán egy se tört le annyira, mint a feminizmus. Nem mintha magában véve üres vagy hibás lett volna; hiszen a női nemnek (mint mindennek a világon, ami gyöngé) szakadatlan védelemre van szüksége, hogy az elnyomás utól ne érje; de le kellett törnie azért, mivel ezt is, mint a szociológia új tudományát a szociáldemokrácia elfogult tudomány-parancsolása ragadta magához és a családi élet régi rendjét elég sikerrel forgatta vele föl.

A nagy világháború azonban — akárhogy forgassuk is — nem esett ki a szociálisták javára. Egyetlen győzelme Oroszországban borzasztó pyrrhusi győzelem vala, mivel a marxi megváltó eszmékbe burkolt földi poklot egész iszonyatoságában föltárta. Szóval a szociálisták régi hamis ritmusát is elsöpörte a világháború s elsöpörte vele egyik segédmozgalmát, a régi ritus feminizmust is. Kivált nálunk, ahol a nagy Bedy Schwimmer Rózsa határozottan Marx nyomán állította fejük te-

tejére a nőket, már t. i. aki engedte magát. Sőt volt ennek a feminizmusnak bizonyos vörös, lenini színe is, am a magyarországi proletárdiktatúra véres eseményeiben is áthuzódott.

A letörés azonban európaszerte általános. Itt-ott föl akarják eleveníteni, de a benne vetett régi hit, a nőknél nincs meg többé. Ms. Pankhurst, az ő egykori erőszakos tanításiával Angliából is végképpen kikapott. Imént a római női kongresszuson is csak a statisztika szerepét játszotta már. Maga ez a kongresszus is csak a feminizmus fiaskója volt. Rien ne va plus!

Hogy a régi mozgalmaknak a nőkre nézve volt-e eredménye — erre azonban már igennel kell felelni. A női nem társadalmi állása a háború után mindenestre javult, ha ugyan igazán javulást jelent a nővilágállására nézve az, hogy egyfelől mindenféle alkalmazásba, a kisebb állami hivatalokba is beleértve bejutott, továbbá a diplomácia szabad pályák is megnyitottak neki s aktív és passzív választási jogot nyert mindenfelé; ellenben férjhezmenési és így családalapítási eshetőségei a férfiak megfogyása és az élet nehézségei miatt megcsappantak és a régi erkölcsi fékek meglazulása következtében, bizonyos tekintetben a sokat emlegetett „szabad szerelem” nagyon képesbecsü jogaihoz is valamelyest hozzájutott.

Hogy mindezek nagy átlagban mit érnek a női nemre nézve, maradjon egyelőre kérdés: tény azonban, hogy az ellenkező világlőfogás éppen az utóbbi ponton helyezi el most feszítő vasát, hogy a feminizmus áldásainak káros voltát megmutassa. Mint mindenben, ebben is visszalendítette a gondolkodás irányát a háború borzasztó lökése. Most már határozottan nagyobb figyelmet ébresztenek még a művelt nőknél is azok a gondolkodók, akik a nő régi benső családi életének pusztulását siratva, arra figyelmeztetik a női nemet, hogy az élet minden jogai mellett kietlenné, sőt nyomorulttá válik, ha természet, hivatásának t. i. a gyermekek világra hozatalának és fölnevelésének ösztönös feladataitól elesik, vagy legalább messzebbre esik, amint azt testi életsorsa megköveteli.

Ennek az újfajta antifeminizmusnak jelentékeny képviselője akadt Angliában Anthony M. Ludovici személyében, aki az „asszonyról” (Woman) írott könyvében angol pozitívívással, de talán még ezen túl is, némi nyereséggel fejti ki azt a gondolatot, hogy a feminista eszmék komoly művelt nőit az éppen most leírt módon félrevezették és oly társadalmi vívmányokat adtak neki, amelyek a női fiziológiai ösrendeltetésével ellenkezve, a női nem boldogságérzését végre is fogyasztani fogják.

Az anyaság — ugymond Ludovici — élet, a meddőség pedig halál s a nők igazi értékbecslése így végre is attól fog mindig függeni, hogy földi életünknek ily értelemben pozitív vagy negatív tényezői-e? A szerző úgy veszi észre, hogy a női nemnél, még a győztes Angliában is, a degeneratív, tehát elfajzási jelenségek kezdenek tultegeni, az u. n. nyugati műveltség tehát erősen is veszélyben forog. Egyre nagyobb kezd lenni mindenfelé azoknak a nőknek a száma, akik energiájukat nem természetszerű élethivatásuk

A rendőrség Sztan Pétert és barátját Rephákot őrizetbe vette, mivel az a gyanu merült fel, hogy még más büncselekmény is terheli a lelkiismeretüket. Sztannak a zsebében egy értékes női karórát találtak, amelynek eredetéről nem tud elfogadható magyarázatot adni. A nyomozás folyik.

Atutalások, hitellevelek és csekkek az összes bel- és külföldi piacokra, valamint valutabiztosítások árukvitelre kaphatók — a beogradi pénzügyminisztérium felhatalmazása alapján — a Szerb Szövetkezeti Bank R.-T. fiókjánál (Srpska Zadrúzna Banka D. D.), Veliki Beeskerek. — Telefon 43 és 47.

Köszönet. A „Schwäbische Sportverein” által f. hó 8-án rendezett szüreti mulatság alkalmából mindazoknak, akik ajándékokkal és közreműködésükkel az egyesületet támogatták, valamint minden egyes tagnak, akik a mulatság sikere érdekében közreműködtek, ezúton mond köszönetet az egyesület vezetősége.

Atutalásokat és csekkklirásokat — a fennálló miniszteri rendeletek értelmében — Wien, Prága, Budapest, Berlin Temesvár valamint a többi összes külföldi piacokra, továbbá exportőrök részére valutabiztosításokat legjutányosabban eszközöl a Nagybeeskerei Takarékpénztár, Veliki Beeskerek, Koronaszálló épület. Telefon: Pénztár 16 Vezérigazgató 52.

Nikkelezni, galvanizálni Krauszál Veliki Beeskerek. Telefon 329.

betöltésére fordítják, hanem mindenféle fonásággal emésztik föl. Pedig a nő fölött, akármiképp erkölcsön is ellene, az élet reprodukciójának hatalmas ösztöne az ur. A nő mindenképp és minden áron anya akar lenni; neki tehát nem lehet igazi célja és jövője a tudomány, a művészet, a jogászkodás, a politika, vagy akármi más életpálya. A nő mindenütt és minden eszközzel férfit és gyermekeket fog keresni; ha tehát valamely élethivatásra, tisztem művészetre szánja el magát — így szól az angol tudós — ezzel csak egy fegyverrel többet akar szerezni magának avégből, hogy a másik nemet, a férfit magához vonzza.

És itt most kiméletlenebb igazságok következnek.

A nőnek a tudományos kutatásokra való alkalmatlansága — ugymond — kitérnek abból is, hogy az eredetiség hiányzik belőle s azonfelül természeténél fogva közömbös az igazság iránt. A férfiaknak nem volna szabad arról ábrándozni, hogy a nőt az esküdtzébe, vagy a bírói székbe ültessék, legfeljebb csak ha egészen személytelen és banális ügyről van szó.

Végül pedig a nő már ösztönénél fogva is közönséges. A nagy embereket csak akkor csudálja, ha nagyságuk már anyagi eredményekben is mutatkozott. Valakinek finom lelkülete és kivételesen nagy műveltsége közömbös előtte; a szegénység meg éppen gyűlöletes az ő szemében. Miért? Mindig csak a rajta uralkodó vezérszón erejénél fogva. Mint a pillangónak, a házilégnek vagy a bögönynek, neki is világos és célszerű életöztöne van, ezek pedig csak ott rakják le a petéket, ahol majdan kikelt árvaik táplálására elegendő ennyival kínálkozik. És ha napjainkban Európában már egyedül csak az anyagi siker jut nagyrabecsüléshez s a pénz már a hatalom és tekintély legfőbb ismertető jele, ezt is a nők rajtuk való felbőszítésének köszönhetjük. A nő nem képes másképpen fölfogni a dolgokat; ahol tehát a nők befolyása, mint Angliában és Amerikában, tulnyomó, ott a pénz a társadalmi közönség uralkodó vallása lesz.

Itt a szerző elbeszéli, hogy amikor ő Rodin mester titkára volt, olyan időben, amikor a nagy szobrász évenként már 15—20 font sterlinget keresett, látogatói közt a nők igen nagy többségben voltak. Ellenben — amint Rodin maga is gyakran emlegette — békességben hagyták dolgozni a Rue de Forneaux-beli kicsiny műhelyében, ahol még szegényül küzdött a sikerért. Wagner esete — ugymond kivétel; az általános igazság ellenben mindenestre az, hogy rendszeren az a férfi fog legtöbb női szívet rabolni, aki pompás prémes bundát is képes a szeretett lény vállaira vetni s luxusautomobilal bírni őt elszöktetni. Mindez az átlag tisztességes nők világában szinte ellenállhatatlan kényszer gondolat. Korunkban — így folytatja — a nőnek a férfiakon való elhatalmasodása, vagyis az „elasszonyosodás“ következtében kifejezetten észrevehető mindazokat a fonásággal, amelyek az efféle gyűjtőnevek alá szokták foglalni: meddőség, harmadik nem, az elérthetetlen asszony stb. Sajnos, hogy a férfiak legnagyobb része tudva, vagy öntudatlanul, még mindig esőndes feminista: szinte

valamennyi kész hitágazatnak veszi azt az egyáltalán nem komoly véleményt, hogy az asszony kedvező befolyással van a civilizációra. Milyen abszurd idealizmus az a másik, általánosan elterjedt vélemény is, hogy a nő a férfinek érdektelen élet-társa.

Mért van mindez? — kérde szerzőnk. — Azért, mivel a modern ember, legalább Angliában, degenerált állapotba jutott. A lezajlott háború sem bizonyítéka az ellenkezőnek, mivel a hadi bátorság csak egyik, még pedig egészen primitív erénye a férfinak. Ellenben a világ tisztább főfogása, a helyes izlés, az ügyesség, az akarat, az életerő, a jellem és egészség dolgában a ma angol elődjei nyomába sem léphet. A szerző itt természetesen a többi, szerinte az angolnál kevesebbet érő népekre fokozott mértékben véli alkalmazhatónak ezt a kemény ítéletet s fizikai és erkölcsi rachitizmusnak, angol-kórnek nevezi a mostani mértékeltelen nemzedék kereskedelmi és ipari rugaszkodását és a városokba való tödülését, ami különben Amerikában is bekövetkezett és világszerte az urbanizmus betegségének nevezik. Szerinte még az is nagyon rossz jel, hogy az angol-szász világban a két nembeli ifjúság fölött nem szükséges „örködni“ s a fiatalembert és leányt négy szemközt őrizetlenül, de baj nélkül egészen magukra hagyják. Ez, ugymondják, jó jel. Pedig bizony az rossz jel.

A szerző végül sok egyéb mellett még a leányok mértékeltelen sportolását (Angláról van szó) s ezzel izomerejük kifejlését is elítéli. Szembeállítja ezzel az iskolában kiművelt félénk, akaratnélküli fukat, akik izmosabbak ugyan a leányoknál, de vállalkozó, kezdeményező szellemük, energiájuk, büszkeségük s komoly föladatakra való készségük jóval kisebb, mint a velük gollozó és tenniszező leányoké. Ebből származik, szerinte, a házasságban a két nem hibás és ingadozó egyensúlya, ami megint a mindennapi boldogtalanság főforrása, olykor meg éppen a szerencsétlenség és elválásoké. Miért van mind-az? Azért, mivel a házasságok között a természetes viszony fonák módra meg van zavarva. A nő természeténél fogva arra való, hogy rohammal beveggyék, uralkodjanak rajta és védelmezzék! . . .

Minde bajok orvosságát Ludovic könyve ebben a néhány szóban fejezi ki: A férfinak megint urrá kell lennie. Társadalmilag nagy tömegekben kell a fensőségesebb férfiakat kinevelni.

Mik volnának ezek, ezzel már szerzőnk nem foglalkozik, de az előzményekből eléggé nyilvánvaló, hogy a női nem tulkapásainak s uralomvágyának letörését és a férfiak régi parancsolási és fegyelmezési ösztöneinek fölébresztését érti. És hogy ez a feminizmus gyűjtőneve alatt eddig ismert „eszmék“ és törekvések alapos megtámadását jelenti, az nem kétséges.

A világ rendjét ott folytatni, ahol a háború kitörésekor elhagytuk, száz okból nem lehet. A női nem boldogság-eszménye sem az már, ami akkor volt. A nők politikai joga immár valóság s a nők (kivált a fiatal leányok) százankint és ezrenként ott dolgoznak (sokan legalább úgy mutatják), a hivatalokban, üzletekben, kórházakban stb. a férfikkal. A férjhezmenés meg a család-

alapítás azonban a háború következményei miatt szertelenül megnehezedett, ez pedig sokkal nagyobb baja, sőt romlása most a női nemnek, mint amennyi előnye vagy öröme származik a most említett vívmányokból. A mérleg tehát most megint a másik oldalon passzív.

Bizvást föl lehet tenni, hogy ebben a még kialakulatlan új világrendben a nők óriási többsége, szinte valamennyi nő nem az újmódi boldogság-eszmék és ígéretek mellé sorakozik, hanem azon társadalmi törekvés és rend mellé, amelyik a nőknek férjeket, gyermekeket és békés, fegyelmezett, meleg családi életet képes biztosítani.

Filc-, diffin-pán-kalapok érkeztek!

Ruhák, Jumperok és bluzokban nagy választék

Filckalapvasalást és kalapalakítást jutányos árban vállal
ASZLÁNYI JULIA
kalap- és nődivatterme
Nemanjina (Jenő herceg) u., Tunner-ház.

Van szerencsém a nagyérdemű közönséget tisztelettel értesíteni, hogy valódi angol őszi- és téliszöveim megérkeztek, melyekből a legújabb fazonu és legelegánsabb ruhákat készítem. Szíves pártfogást kér, tisztelettel Györkös Lajos uriszabó, Vojvoda Putnika (Alkotmány) u. 23. 1758

Elegánsan buterózott szobát

lehetőleg előszobával keresek a város központjában.

1759

Cím a kiadóban.

A kiadóhivatal telefonja — 21.
A szerkesztőség telefonja 281.

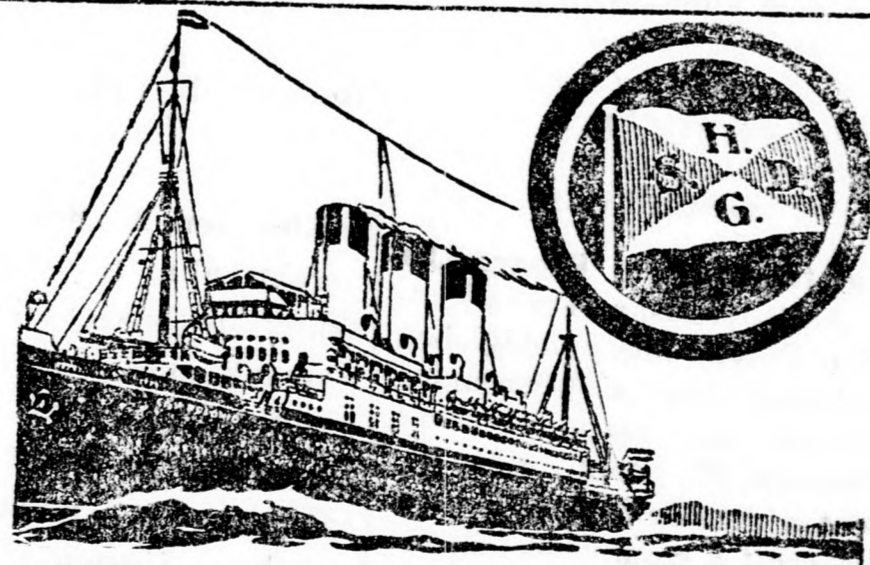
Elsőrendű válogatott hosszufajta tartós

rózsaburgonya

métermázsánként 175 dinárért kapható — vagonkételekben is — míg a készlet tart 1661

GERGELY SAMU fatelepen.

Telefon 246.

Hamburg-Südamerikanische Dampfschiffahrts-Gesellschaft

„CAP POLONIO“

a legnagyobb, leggyorsabb és legszebb hajó, kitűnő berendezéssel, I., II. és III. osztályú utasok részére.

INDUL HAMBURGBÓL SZEPTEMBER HÓ 13-IKÁN.

Szeptember 13-án „CAP POLONIO“,

17-én „LA CORUNA“,

31-én „MADEIRA“

Argentína, Brazília és Uruguayba.

619

Bővebb felvilágosítással szolgál:
és a Vajdaság főügynöksége:

Jugoszláviai főügynökség Zagreb, Petrinška 73.,
Rašić P. György V. Becskerek, Svetosavska ul. 18.

Egy ügyes kalapdiszítő

jó fizetéssel felvétetik.

Cím az ORIENT fő-utcai üzletében.

Külföldi maganjárogarnitú-

rák, maqnyos cseplők, kazánok és egy komplett mozi-

berendezés eladók. 1707

Rózsa Ferenc St. Kanj zsa. Bacská.

Haláleset miatt 1748

borpincémet

eladom, esetleg térbe is adom. Eladó kb. 200 hktl. üres transzport hordó és a teljes pinceberendezés. Babak György, Nicky-utca.

Periaszon egy jóforgalmu 1754

FÜSZERÜZLET

más vállalkozás miatt azonnal lakással együtt kiadó és átvenhető. Lelépési díjat nem kívánok.

Boriszlav Jovanovty, Perlasz.

Irodai gyakornokot

keres a 1755

Steinitzer Géza cég Vel. Becskerek.

SEGÉD 1740

a divat- és kézművészeti szakmából, aki a szerb, magyar, német és román nyelvet bírja, azonnal felvétetik.

PÉNZTÁRNOKNŐ

ügyes és megbízható, szintén felvétetik.

Csuos János V. Becskerek, Aleksandrova u.

Ugyanott jó állapotban levő üzleti dírtányok és pultok eladók.